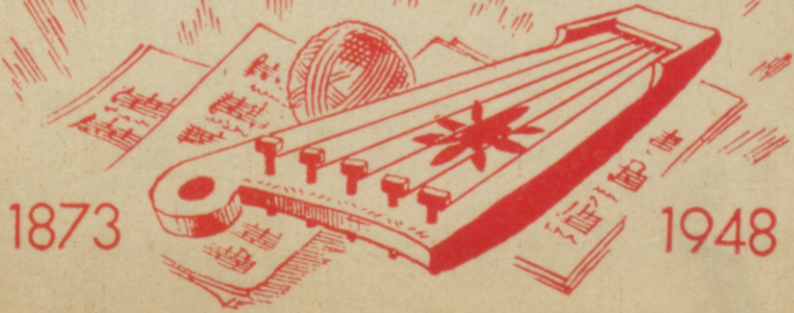

M-1
2411

PADOMJU LATVIJAS

DZIESMU SVĒTKI

1873

1948

0310011246

~~83-50-333~~

N M-1
2411

N

1948. gada 15. jūlijs
VALD. BIBLIOTĒKA
Rīga - 58

PADOMJU LATVIJAS
**DZIESMU
SVĒTKI**

1873 1948

Vija Lāča Latv. PSR
VALSTS BIBLIOTĒKA

83-50.333

Padomju Savienības himna

Par brīvu un varenu republiksaimi
Mūs pulcēja Diženās Krievzemes balss.
Lai zeļ tautu celtā un zied mūžam laimē
Visvarenā, vienotā Padomju Valsts!

Tēviņa brīvajā, tevi mēs slavinām,
Tautām tu draudzības drošākais balsts!
Padomju karogam, mūstautu karogam
Uzvaru uzvarās vadīt un saukt!

Mums negaisos mirdzēja brīvības saule,
Un Ļeņins mums rādīja ceļu kurp iet.
Mūs audzēja Staļins, — lai kalpojam tautai,
Lai darbā un cīņās mums uzvaras zied.

Tēviņa brīvajā, tevi mēs slavinām,
Tautām tu laimes visdrošākais balsts!
Padomju karogam, mūstautu karogam
Uzvaru uzvarās vadīt un saukt!

Mēs armiju audzējām, naidniekus graujot,
Un iebrucējs sadragāts kritīs ikviens!
Mēs paaudžu likteni kaldinām kaujās,
Lai zied mūsu Tēvzeme slavā mūždien!

Tēviņa brīvajā, tevi mēs slavinām,
Tautām tu slavas visdrošākais balsts!
Padomju karogam, mūstautu karogam
Uzvaru uzvarās vadīt un saukt!

Latvijas PSR valsts himna

Šai zemē visdārgā mēs brīvību guvām,
Te paaudžu paaudzēm laimīgām dzimt.
Te šalc mūsu jūra, te zied mūsu druvas,
Te mirdz mūsu pilsētas, Rīga te dimd.

Padomju Latvija mūžos lai dzīvo,
Spoža lai Padomju vainagā mirdz!

Mēs cēlāmieš, verdzības važas lai rautu,
Par gadsimtu cīņām ik vieta vēl teic.
Vien biedros ar Diženās Krievzemes tautu
Mēs kļuvām par spēku, kas naidnieku veic.

Padomju Latvija mūžos lai dzīvo,
Spoža lai Padomju vainagā mirdz!

Pa Leņina ceļu uz laimi un slavu
Ar Staļinu sirdī mēs iesim mūždien.
Mēs sargāsim Padomju Tēvzemi savu
Līdz pēdējai asiņu lāsei ikviens

Padomju Latvija mūžos lai dzīvo,
Spoža lai Padomju vainagā mirdz!
Padomju Latvija mūžos lai dzīvo,
Spoža lai Padomju vainagā mirdz!

Padomju Latvijas Dziesmu svētki ir pats nozīmīgākais notikums latviešu tautas kulturas dzīvē pēc republikas atbrīvošanas no okupantu jūga. Šie svētki ir notikums, kas dziļi saviļņojis visu tautu, licis līksmai un varenai dziesmai pāršalkt visu latviešu zemi, aktivizējis radošam kulturas darbam visplašākās darbaļaužu masas. Pat sausa statistika liecina, ka 1948. gada Dziesmu svētki ir visas tautas svētki šā vārda vistiešākajā nozīmē: tajos piedalās 1517 koru ar 80.692 dziedātājiem.

Tā nav nejaušība, ka Padomju Latvijas vispārējie Dziesmu svētki pulcējuši tik milzīgu, līdz šim vēl neredzētu, dalībnieku skaitu. Jau pirmajās dienās pēc padomju varas nodibināšanās Latvijā mēs redzējām, ar kādu brāzmainu sajūsmu un kūsājošas enerģijas pārpilnību laužas uz āru radošie kulturas spēki no pašām tautas dziļēm. Padomju vara bija atraisījusi šos spēkus, kas buržuazijas diktaturas gados bija apspiesti un nomākti. Buržuazijai nebija vajadzīga ne pašas tautas dziesma, ne cits kāds kultural pasākums, kas izaug no pašām tautas masām — tai bija vajadzīgs tikai tas, kas noderēja buržuazijas varas

slavināšanai un stiprināšanai. Tikai tad, kad buržuazijas vara bij gāzta, tauta guva iespēju bez kādiem ierobežojumiem izraisīt savus radošos spēkus. Un ne tikai iespēju, bet arī dzenuli: tauta tagad dzīvoja, strādāja, radīja pati sev. Tādēļ arī tautas radošie spēki parādīja sevi itin visās dzīves nozarēs — arī tautas mākslā. Padomju vara visādi atbalsta un veicina šo tautas kulturas plaukumu. Lūk, tādēļ Padomju Latvijas Dziesmu svētkos šogad ir tāds dalībnieku skaits, kāds nekad nebija iespējams buržuazijas varas laikos. Lūk, tādēļ mūsu šāgada Dziesmu svētki ir patiešām visas tautas svētki.

Svētku vistautas raksturs noteic arī svētku organizatorisko formu: skaidrs, ka šādu sarīkojumu nevar koncentrēt tikai Rīgā, bet tam jāaptver visa republika. Tāpēc Dziesmu svētki sadalīti divos posmos: vispirms notiek apriņķu dziesmu dienas un pēc tam — 19., 20. un 21. jūlijā — Dziesmu svētku noslēgums Rīgā, kurā piedalīsies republikas labākie kori ar vairāk nekā 20.000 dziedātājiem. Izvērsti pa visu Padomju Latviju un apvienodami visplašākās darbaļaužu masas, Padomju Latvijas Dziesmu svētki ir padomju socialistiskās kulturas skaistuma un varenības lielisks apliecinājums, padomju varas atraisīto tautas radošo spēku spoža skate.

Dziesmu svētki šogad ir arī jubilejas sarīkojums — pirms 75 gadiem notikušo Pirmo vispārējo latviešu dziesmu svētku atcere. Dziedādami un klausīdamies brīvu dziesmu pirmajos padomju Dziesmu svētkos, mēs atcerēsimies tās vēsturiskās gaitas, kas latviešu tautai un viņas dziesmai bija jānostaigā, domāsim par cīņām un uzvarām, kas tautu noveda līdz brīvai un laimīgai dzīvei, līdz padomju iekārtai, līdz socialismam. Šāds atskats pagātnē stiprinās mūsu lepnumu par sasniegto, audzinās apņēmību sasniegt vēl vairāk, liks vēl kvēlāk mīlēt mūsu brīvo, skaisto Padomju Dzimteni un tās cilvēkus.

Latviešu tautai dziesma ir bijusi tuva un mīla jau kopš sirmās senatnes. Verdzības gadsimtos šī dziesma, pauz-dama tautas kopējās ciešanas, ilgas un vēlējumus, naidu pret apspiedējiem un gribu uzvarēt, vienoja apsviestos darbaļaudis un stiprināja viņu cīņas sparū. Daudzus gadsimtus dziesma ir bijusi tautas garīgā radošā spēka visintensīvākais izpaudums un ar savu skaistumu un satura bagātību audzinājusi tautas masu pašapziņu, ticību saviem spēkiem. Dziesmai allaž ir bijusi izcili svarīga loma tautas audzināšanā, moralajā apbruņošanā un mobilizēšanā. Šādu pašu lomu tautas dziesma saglabājusi arī šodien. Šodien tā sauc mūs cīņā par tautas izcīnītās brīvības

nosargāšanu, par to darbu padarīšanu, kas veidos mūsu rītdienu arvien skaistāku un mirdzošāku. Tāpēc padomju cilvēks kopj savu dziesmu ar vissirsnīgāko mīlestību un centību, tāpēc komunistiskā partija un padomju valdība veltī tautas mākslai vislielāko atbalstu.

Dziesmu svētku tradīcija ir ciešā sakarā ar pašas latviešu tautas vēsturi un tās kulturas attīstību.

Dziedāšanas biedrības un kori bija aktivākās sabiedriskās apvienības, kas pagājušā gadsimta 60-tajos gados arvien kuplākā skaitā dibinājās daudzos Latvijas pagastos. Protams — ne dziedāšanas biedrības, ne kori nenodarbojās tikai ar dziedāšanu: šīs biedrības un kori jau pašā sākumā bija sabiedriskas organizācijas ar plašu interešu apjomu. Šeit skanēja ne tikai dziesmas, bet arī kvēlas runas par tautas apspiestību un par tautas ilgām apspiedēju jūgu nokratīt. No šīm dziesmām un no šīm runām izauga tas cīņas spurs un nesalaužamā apņēmība, kas tik cildeni liesmoja 1905. un 1917. gadā, kas latviešu darbaļaudis ieveda vienotajā padomju brāļu tautu saimē.

Jau 60-tajos gados koru skaits Latvijā pieauga tik strauji un to darbība izvērtās tik plaša, ka radās vēlētās rīkot apvienotus koncertus, lielāka vēriena tautas svētkus. Īsā laikā notika vairāki novada dziesmu svētki. To

sekmes radīja tautā plašu atbalsi. Latviešu tautas kulturas pirmās sabiedriskās skates bija vaiņagojušās panākumiem. Tas audzināja pašapziņu, savas tautas vērtības un spēka izjūtu. Arvien spēcīgāka kļuva doma par nepieciešamību rīkot vispārējus dziesmu svētkus, kas latviešu tautas kulturu, tautas garīgo attīstību demonstrētu plašākos apmēros sarīkojumā ar lielāku sabiedrisko nozīmību.

Pirmos novada dziesmu svētkus rīkojot, skaidri izpaudās cīņa par latviešu sabiedriskās un kulturalās dzīves vadību starp vācu baronu un mācītāju organizāciju «Latviešu draugu biedrību» un jaunās latviešu buržuāzijas progresīvāko daļu, kas tajā laikā vēl grupējās ap tikko nodibināto «Rīgas latviešu biedrību». Tā kā Rīgas latviešu biedrību atbalstīja lauku inteliģence, kuras aktivākā daļa bija skolotāji, — Rīgas latviešu biedrībai Pirmo latviešu vispārējo dziesmu svētku organizēšanā piekrita vadošā loma. Kaut arī nebija iespējams izbēgt no zināmas piekāpības reakcijas spēku priekšā, tomēr vispārīgajiem dziesmu svētkiem bija visas tautas sarīkojuma raksturs.

Pirmie vispārējie dziesmu svētki notika Rīgā 1873. gadā no 26. līdz 29. jūnijam. Tajos piedalījās 55 kori ar 1003 dziedātājiem, kurus diriģēja skolotājs J. Bētiņš un I. Zīle. Svētku programā bij 3 daļas — garīgais koncerts, kas bija

nenovēršama nodeva oficialai varai, pašdarbības koncerts un dziesmu karš, kurā labākie kori izpelnījās balvas. Nozīmīgākā svētku daļa, protams, bija pašdarbības koru koncerts, kas notika toreizējā Ķeizara dārzā (tagadējā Viesura dārzā) un kuru klausījās ap 11.000 apmeklētāju. Šajā koncertā dziedāja 16 dziesmas, no tām 12 bija latviešu komponistu darbi. Ievērojamu daļu no tiem pazīstam un dziedam vēl šodien. Piemēram — Jāņa Cimzes «Rīga dimd», «Jāņu dziesma», «Karavīri bēdājās», «Nu ardievu, Vidzemīte», Kārļa Baumaņa «Daugaviņa», māmuliņa», Dāvida Cimzes «Kas tie tādi, kas dziedāja» un «Maza biju, neredzēju». Iedomājoties šo dziesmu tekstus un melodijas, mums kļūst skaidrs, cik liela nozīme šīm dziesmām bija 1873. gadā, kad tās kopīgi dziedāja vairāk nekā tūkstošis apspiestās latviešu tautas pārstāvju! — Tā bija ne tikai varena kulturala demonstrācija, bet arī nepārprotams sabiedrīks protests pret apspiedējiem. To saprata visi — gan draugi, gan ienaidnieki. Un tieši šis dziesmu svētku patiesais raksturs piešķir šim sarīkojumam milzīgu nozīmi un lomu mūsu tautas vēsturē. Tāpēc arī tagad svinam šā sarīkojuma atceri.

Nākošie vispārējie dziesmu svētki notika Rīgā 1880. gadā. Dalībnieku skaits kļuva vēl lielāks — piedalījās 70 kori ar

1624 dziedātājiem. Svētkus vadīja Pirmo dziesmu svētku virsdiriģenti J. Bētiņš un I. Zīle. Šajā sarīkojumā jau kļuva skaidrs, kādu ievērojamu kāpinājumu latviešu muzikas kulturas attīstībai bija devuši Pirmie dziesmu svētki. Septiņu gadu laikā bija audzis ne tikai koru priekšnesuma mākslinieciskais līmenis, bet daudz plašāks un idejiski bagātāks bija kļuvis arī repertuars. Svētku programma papildinājās ar divu jaunu skaņražu — A. Jurjāna un O. Šepska dziesmām. Ipaši svarīga Andreja Jurjāna ienākšana latviešu muzikā, jo viņš, sekojot lielo krievu klasiķu paraugam, pirmais Latvijā sāka izkopt tautas dziesmu aranžējumos un originalkompozīcijās tautas muzikas īstās intonācijas, tā nodibinādams veselīgu pamatu mūsu muzikas kulturas tālākai attīstībai. Kā Pirmajiem, tā Otrajiem dziesmu svētkiem liela loma arī kā klasiskās muzikas labāko principu un tradīciju ieskaņotājiem. Gļinikas, Haidna, Mocarta, Bethovena, Šuberta un Mendelzona darbiem, kas bija uzņemti šo svētku repertuarā, ir nenoliedzama nozīme labas muzikalās gaumes izveidošanā un jauno komponistu audzināšanā.

Latviešu tautas sabiedriskās un kulturalās dzīves aktivitātes un spēka pieaugums spoži parādījās Trešajos dziesmu svētkos, kas notika 1888. gadā. Koru skaits šai sarīkojumā

jau sasniedza 117 un dalībnieku skaits — 2618. Blakus vecajiem virsdiriģentiem, svētku vadībā izvirzījās pirmie latviešu muziķi ar konservatorijas izglītību — Andrejs Jurjāns un Ernests Vīgners. Kuplāks un mākslinieciski vērtīgāks bija kļuvis arī svētku repertuars. Dziesmu sarakstā redzam jaunu komponistu vārdus. Arvien lielāka loma piekrīt jaunajiem skaņražiem — A. Jurjānam, O. Orem, J. Kadem, J. Straumem, E. Vīgneram. Šais svētkos pirmo reizi plašas sabiedrības priekšā nostājas arī latviešu topošā instrumentalā muzika, ko sākumā reprezentēja K. Baumaņa, A. Jurjāna un J. Vītola kompozīcijas.

Bet tieši šai laikā latviešu dziesmu svētku attīstība iegūst jaunus vaibstus. Cīņa starp progresīvo un reakcionāro latviešu buržuaziju, kas pavadīja iepriekšējos dziesmu svētkus, tagad izaugusi asā šķiru cīņā starp darbaļaudīm un apspiedējiem.

Rīgas latviešu biedrība kļūst par reakcijas pērēkli, kas dziesmu svētkus cenšas izmantot gan kā tautisku izkārtņi saviem veikaliem, gan kā šķiru cīņas līdzekli. Reakcionāriem pretī nostājas revolucionārā demokrātija, tā sauktie «jaunstrāvnieki», kas cenšas atmāskot kapitalistu īsto plēsoņas dabu, un saglabāt dziesmai un visai tautas kulturai tās brīvības cīnītājas raksturu.

Ceturtais vispārējos dziesmu svētkos, kas notika 1895. gadā Jelgavā, dalībnieku skaits vēl pieaug (203 kori, 5208 dziedātāji), bet vēl vairāk pieaugusi un saasinājusies cīņa starp reakcionāro un demokrātisko nometni. Un tā kā pēc 1905. gada revolūcijas sagraves buržuāzijai izdodas paturēt monopoltiesības dziesmu svētku rīkošanā, tad nākošie, Piektie vispārējie dziesmu svētki 1910. gadā, jau zaudē savu, visas tautas sarīkojuma raksturu. Tādēļ arī dalībnieku skaits šajos dziesmu svētkos sasniedz tikai 2300.

Bargajās cīņu dienās 1905. gadā un vēlākajā varonīgās pretestības laikā latviešu darba tautai visvajadzīgākās un mīlākās bija revolucionārās cīņas dziesmas — «Internacionale», «Ar kaujas saucieniem uz lūpām», «Par upuriem kritāt...» u. c. Taču mūsu tautas dziesmu un labāko komponistu oriģinālmuziku latviešu darbaļaudis nekad nav atdevuši buržuāzijai. Tautas muzika un klasiskā muzika allaž palika tuva un dārga latviešu proletariātam, apspiestajai zemniecībai un inteliģencei. Šīs dziesmas un muzika pavādīja darba tautu visās viņas gaitās, cauri karu un revolūciju ugunīm līdz galīgai uzvarai, līdz brīvajai dzīvei Padomju Latvijā.

**Vija Lāča Latv. PSR
VALSTS BIBLIOTĒKA
83-50.333**

Ja cariskās Krievijas laikā latviešu dziesmu svētku tradīcija sāka zaudēt savu sabiedrisko nozīmi, tad šī nozīme pavisam zemu noslīdēja buržuaziskās Latvijas laikā, kad dziesmu svētki kļuva par buržuazijas tukšas reprezentēšanās un šovinistiskās agitācijas līdzekli. Uz laiku varu savās rokās sagrābusī buržuazija dziesmu svētkus izmantoja, lai saviem ārzemju saimniekiem parādītu, ka Latvijā nav šķiru cīņas, ka latviešu darbaļaudis apmierināti ar savu jūgu, ka latviešu tauta ir paklausīgs ierocis dažādu imperialistu avanturās.

Istā latviešu tauta, — darbaļaudis, protams, arī dziedāja savu dziesmu — gan veco tautas dziesmu, gan jauno revolucionāro dziesmu. Šī dziesma skanēja nevis buržuju sarīkojumos, bet gan strādnieku dzīvokļos, slepenās sanāksmēs, visur, kur darbaļaudis sapulcējās, lai stiprinātu savu cīņas sparū, lai sagatavotos pēdējai kaujai pret kapitalismu.

Tikai ieiedama padomju tautu brālīgajā saimē, latviešu tauta ieguva tiesību dziedāt savu dziesmu no pilnas krūts, varenī un līksmi.

Mūsu brīvā dziedāšana, kas skan šogad Padomju Latvijas Dziesmu svētkos, skan kā himna padomju cilvēku varonīgajām cīņām un darbam. Tā izraisa jaunus spēkus,

jaunu aktivitāti cīņā par mūsu šīsdienas uzdevumiem, — par piecgades izpildīšanu četros gados, — cīņā par visas cilvēces skaisto mērķi — komunismu.

Lai spēcīgi un daiļi atskan mūsu brīvā dziesma pāri dārgās Padomju Latvijas pilsētām un laukiem! Lai šī dziesma pauž mūsu liksmi par iegūto brīvību, mūsu lepnumu par izcīnītajām uzvarām, mūsu apņēmību strādāt arvien vairāk un labāk mūsu lielās socialistiskās Dzimtenes slavai, labklājībai, varenībai! Lai mūsu dziesma, pāršalkdama Latvijas birzis un druvas, sasaucas ar visu brālīgo padomju tautu dziesmām! Lai latviešu dziesma aiznes sveicienu mūsu lielajam draugam un vadonim biedram Staļinam!

J. OSTROVS,
LPSR Ministru Padomes
priekšsēdētāja vietnieks,
Padomju Latvijas dziesmu
svētku republikaniskās
komisijas priekšsēdētājs

ziesmas latviešiem allaž bijušas mīlas. Tās augušas kopā ar mūsu tautu, palīdzējušas tautai pārciest drūmos verdzības laikus, palīdzējušas cīnīties par brīvību un gaišāku nākotni, palīdzējušas veikt darbus druvā un mājā. Spoži vizuļo, skanīgi ritinās latviešu dziesmu kamols. Kā vētra dunēja revolucionarās dziesmas Latvijā 1905. gadā. Jaunam lidojumam dziesmu putni izpleta spārnus tad, kad mūsu dzimtenē nodibinājās padomes. Visdrūmākajos vācu okupācijas gados Latvijā neapklusā senās dainas un partizanu cīņas dziesmas. Pirmā pasaules karā un vēlāk pilsoņu karā dziesmas viscauri bija pavadījušas cīņu gaitās slavenos latviešu strēlniekus no Daugavas līdz Perekopam. Mūsu vecās dainas un jauno padomju laiku dziesmas skandināja savās nometnēs latviešu gvardi, kas Lielajā Tēvijas karā cīnījās pret vācu iebrucējiem un gāja kaujā, piesaukdami Latvijas un Staļina vārdu. Ar jaunu spēku un prieku uzplaukušas un atskan dziesmas atbrīvotajā dzimtenē. Visas padomju tautas ar lielo krievu tautu priekšgalā bija devušās niknajās kaujās un izcīnījušas spožu uzvaru boļševiku partijas un

lielā Staļina vadībā. Un tāpēc mūsu dziesmas šovasar lielajos svētkos uzgavilēs visu padomju tautu vadonim un tēvam Staļinam, pacilātā pateicībā pieminēs varoņus, kas ziedojuši savas dzīvības Dzimtenei, skaņi apliecinās mūsu tautas vienprātīgo gribu celt Padomju Latvijas spēku un laimi, liksmi izteiks mūsu prieku par padomju tautu draudzību, paudīs mūsu darba rosmi.

Mūsu dziesmu svētkiem senas tradīcijas. Cara laikos latviešiem dziesmas palīdzēja saglabāt savu nacionālo kulturu, iedvesa spēkus cīņā pret ienīstajiem vācu muižniekiem un carisko patvaldību. Buržuāzija vēlāk centās dziesmu svētkus izmantot saviem mērķiem, bet tūkstoši dziedātāju un klausītāju, dainas skandinot, domāja par brīvības sauli, kas saviem sārziem stariem reiz padzīs visus moškus.

Šī brīvības saule atausa ar padomju karavīru uzvaru. Satriekti vācu baroni, nav vairs kungu un kalpu, ir vienota latviešu darbatauta, skan brīvu ļaužu dziesmas.

Padomju iekārtā ikviena tauta brīvi un rosīgi kopj savu nacionālo kulturu. Ceļot jauno dzīvi, tās rūpīgi saglabā agrāko paaudžu radītās vērtības, kas atmirdz jaunā, lielākā pilnībā, ar dziļāku idejisku saturu. Tālu vēstures ceļu nostaiģājuši, mēs savilņoti ieklausāmies savās daiļajās dainās un veco paaudžu komponistu radītās dziesmās. Pēc pār-

ciestām baismām, pēc kara negaisiem, tās tautai kļuvušas dārgākas, tuvākas. Ar tām sasaucas jaunās dziesmas, kas izsaka mūsu viskvēlākās domas, padomju patriotu svētākās jūtas.

Starp dziesmām, ko dzirdēsim Dziesmu svētkos, kā dārgas pērles laistās dažas vecas paziņas, kas ieskanējušas ikvienam latvietim sirdī.

Mēs dzirdēsim savas mīlās, senās dainas. Tautas gara mantu lielo nozīmi labi izpratuši visi lielie rakstnieki. Jau bērnībā Rainis iemūlēja kopā ar mūsu dainām leišu, baltkrievu, krievu dziesmas. Dedzīgi un ar dziļu sapratni par folkloru rakstīja Maksims Gorkijs. Viņš uzsvēra, ka īstā tautas mākslā estetika, mācība par daiļo, allaž cieši saistīta ar etiku, mācību par labo, cēlo. Viņš aizrādīja, ka visu tautu ievērojamākos folkloras sacerējumus radījuši ļaudis, kas tieši piedalījušies dzīves pārveidošanā, darbaļaužu masas, tauta, un ka folkloras pamati radušies tad, kad dzejnieks un strādnieks, darba darītājs un dzīves cēlējs apvienojās vienā personā. Saprotams, tautas dziesmu melodijās, tautas muzikas garā smēluši spēku un iedvesmi saviem brīnišķīgākajiem darbiem lielie komponisti. Un mūsu muzikas meistari, kā viņas rītausmā Cimze un Andrejs Jurjāns, tā pirmajā krāšņajā briedumā Vītols, Alfreds Kalniņš un Meln-

gailis, tā tagad padomju dzīves jaunrosmē latviešu skaņraži, rod veldzi tautas mākslas avotos. Gorkijs teica, ka folklorā ir vislabākais ierocis cīņā pret dažādiem izvirtušiem, kaitīgiem, formalistiskiem novirzieniem mākslā, ciešai saskarei ar tautu, viņas domām un jūtām pievērša uzmanību VK(b)P CK lēmumi par muziku. Padomju zemē tautas dziesmām nokrīt vecā, satrunējusi čaula, kurā to ietērpa buržuāzijas ideologi, kas iztulkoja dziesmas un pasakas šaurā, nepareizā, savas šķiras virskundzībai pielāgotā garā. Tagad dainas atvērušas savu īsto saturu, tās māca mīlēt darbu, pauž dzīves prieku, palīdz padomju cilvēkam celt socialisma valsti, pavada viņu ceļā uz komunismu, viscilvēces laimi.

Jāņu dziesmas un paražas ir mūsu tautas vistālākās pagātnes, mūsu kultūras patstāvības apliecinātājas. Daža daina mūsdienu ļaudīm jau liekas nesaprotama, nepieskaras sirdij dziļāk, bet līgodziesmās visi sajūtam sava dzimtā pagalma, tēvu tēvu garu un elpu. Lai kur atrastos latvietis, Jāņos viņu saviļņo dziesmu prieks, slavīnot vasaras briedumu un cilvēka darba raženumu. Jānis Cimze pirmais mēģinājis, cik bijis viņa spēkos, nopurināt dainu melodijām liekus gružus, radīt skaidras, viegli skandināmas dziesmas. Viņa sabalsojums skan līgodziesmas un spožā, braša lepnuma pilnā daina par Rīgu, dimdinās brīvi, laimīgi.

Cauri gadsimteņiem skan mūsu tautas dziesmas «Kur tu skriesi, vanadziņi» un «Pūt, vējiņi». Kā pavasara putni tās laižas līdz latvietim, lai viņš ietu kur iedams. 1905. gada emigranti tās paņēma līdz uz Ameriku, tās skan latviešu kolchozos Uralos un Sibīrijā, kur drūmajos cara laikos izceļotāji meklēja brīvāku elpu, glābdamies no vācu muižniekiem, tās raisījās latviešu strēlnieku nometnēs. Kad atskan «Pūt, vējiņi», viņā uzmanīgi klausās citas tautas, meklēdamas un atrazdamas liegajā melodijā latviešu kulturas senlaicīgās pazīmes. Abas šīs dainas harmonizējis Andrejs Jurjāns, mūsu nacionalās muzikas pamatu licējs, pētitājs un iedvesmotājs. Padomju ļaudis ar cieņu piemin viņa darbu.

Tautas dziesmu klāstā atrodam divas brīnumaini jaukas dainas, kuras sabalsojis lielais meistars Melngailis. Dziesma par zīli Rīgas torņa galā pilna dzīves prieka, draiskas šķelmības, krāšņuma. Latviešu dainu putns ielaižas mūsu dienās kā sens paziņa. Un lai arī niknajās kara vētrās gājis bojā dažs tornis, zīles dziesma mūsu sirmajā Rīgā skan liksmāk kā jebkad. Īsta dziesmu svētku himna ir otrā daina — «Lokatiesi, mežu gali». Tā katram latvietim atgādina, cik dziļi mūsu tauta saaugusi ar dziesmām, cik bezbailīgi un neatlaidīgi tā spītējusi visiem likteņa draudiem, nesalaužami

ticēdama gaišai nākotnei, paceldama savu dziesmu kā zelta vairogu. Latvijas dabas jaukums, putnu un cilvēku līksmās balsis, vasaras košums dziesmā savienojas mirdzošā vijā, apliecinot latvju tautas veselīgo optimismu. Lai tad atskan spoži šī dziesma pāri sirmajai Rīgai, pāri visai mūsu dzimtenei! Emīls Melngailis abām melodijām devis dziļi nacionālu, bagātu ietēru.

Dzīves un dziesmu prieks, nesatricināms optimisms dveš no tautas dziesmas «Trīcēj' kalni, skanēj' meži», ko saskaņojis Jēkabs Graubiņš, viens no labākajiem mūsu gara mantu pazinējiem un īpatnējākiem, spožākajiem veidotājiem. Dziesma ar plašu elpu.

Latviešu agrāko laiku muzikā sastopamies ar lielām vērtībām, ar mirdzošiem mākslas darbiem, ko radījuši mūsu ievērojamie komponisti. Viņu vecākai paaudzei bijušas vistuvākās saites ar krievu mākslu, ar Pēterburgas konservatoriju, ar slavenajiem krievu skaņražiem pagājušā gadsimteņa beigās un mūsējā sākumā, kas bija īstas demokrātiskas, nacionālas tautas mākslas pārstāvji. Daudziem citautu skaņražiem krievu skolā pavērušās acis pašu tautas gara mantu daļumam. Daudzi Jāzepa Vītola audzēkņi no Pēterburgas laikiem tagad izcili komponisti, un padomju laiks nes tālu pāri mūsu zemes robežām Vītola, Melngaiļa,

Alfreda Kalniņa, Emīla Dārziņa dziesmas. Tās kļuvušas par simtu miljonu dziesmām.

Tautas atmodas laikmeta darbinieki pagājušajā gadsimtenī lielu vērību un mīlestību veltīja dziesmai, kurā tie saskatīja nevien latviešu nacionalā ģenija izpausmi, bet arī politisku cīņas ieroci, tautas vienotāju. Pumpuram un Kronvaldam dziesmu svētki bija dziļi, cildeni pārdzīvojumi, ko viņi pieminēja visu mūžu. Mācīties dziesmas, jau skolas gados izkopt dziedāšanu allaž mudināja Auseklis. Dedzīgo Ausekli pieminēsim, skandinādami Vītola un Kalniņa dziesmas. Mūsu dzīve pārmainījies pašos pamatos, vecie tautībnieku ideāli kļuvuši šauri un sveši, mēs vairs netīksmināties pagātnē kā sapņu un idiliskas laimes spogulī, bet savu latvisko kulturu izkoptami, gribam atraisīt visus tautas spēkus jaunas dzīves celsmei, visu padomju tautu brālībai, socialismam. Jāzēpa Vītola varenā «Gaismas pils» zalgo jaunās, nebijušās krāsās. Senču dievi lai guļ mierā, — darbaļaudis uzminējuši nogrimušās pils īsto vārdu, padomju karavīri satriekuši vācu pūkus, brīnišķa staro Padomju Latvija. Par viņu, savu mīlo dzimteni, par pārciestiem negaisiem un izcīnīto brīvību mēs domāsim, dziedādami un klausīdamies «Gaismas pili». Senatnes romantika jūtama Alfreda Kalniņa «Meža meitā». Tā pārstāv vienu no latviešu visizcilākajiem

komponistiem, kas radījis neiznīkstošas vērtības gandrīz visos muzikas žanros, no solodziesmas līdz operai.

Emīls Dārziņš ir viens no iemīļotākajiem latviešu skaņražiem, kas savus darbus sacerējis ar lielu sirsnību un skaidrību, ar patiesīgām jūtām. Dvēseles tieksmes sasniegt savu pilnību, atraišties no visa zemā un liekā, sastapties ar citām brīvām un laimīgām dvēselēm, ar lielu mākslas spēku izteiktas Dārziņa dziesmā «Mēness starus stīgo». Kad šī dziesma atskanēja pirmo reizi, tā bija neskaidru romantisku ilgu pilna, viņā pieminētā laimīgā mala tēlojās nezināmās tālēs. Tagad mūsu ilgas kļuvušas apzinātas, skaidras. Savu ilgu piepildījumu mēs rodam padomju darbā. Tāpat jaunu saturu ieguvusi Emīla Melngaiļa brīnišķīgā «Senatne» ar Raiņa tekstu. Melngailis dziļi izpratis mūsu dainu melodiju garu, viņam arī gaiši pavērušās lielā Raiņa domu virsotnes, viņš ir viens no vislatviskākajiem komponistiem. «Senatnē» Melngailis uzbūris pagātnes skaņu ainas un nākotnes cerības ar Raiņa ģenijam līdzīgu spēku un krāsainību, muzikas raksturam lokani mainoties līdz ar dzejas tēliem un domām, sasniedzot gaviļpilnu kāpinājumu senā pilskalna atdzimšanā. Raiņa pravietojums piepildījies — spoža staro mūsu dzimtenes debesīs saulīte, un uz tālo pasakaino pagātņi mēs raugāties bez skumjām un žēlabainiem sapņiem, jo

varenā, jaunās, brīvās dzīves rosme mūs vada aizvien tālāk, — tā senatne sastopas ar tagadni un nākotni.

Vecākajai paaudzei pieder arī Jēkabs Mediņš. Apbrīnojami viņa likteņi. Buržuazijas laikā viņu maz kāds samanaīja, un tikai tagad, padomju iekārtā, uzplauka viņa jaukais talants. Ar lielu dedzību viņš strādā padomju darbā, veicdams atbildīgus uzdevumus. Viņa «Rozītē» jaukā vienkāršībā un mundrumā ietvertas muzikā Raiņa rindas par mīlas pilno sirdi, kas gaida savu draugu. Tā ir dzīves prieka apdvesta dziesma.

Agri kapā aizgājušais ievērojamais komponists Pēteris Barisons radījis skaistu dziesmu, kuras ideja labi izsaka Dziesmu svētku nozīmi. Brīvā dziesma vieno tautu. Tūkstošām balsu skandīnā vienu domu, taisnības uzvaras, dzīves prieka, padomju patriotisma domu. Sirmā senatnē dainu sacerētāji priecājās par savu dziesmu, par tās skanīgumu un krāšņumu. Kad daina bija padevusies laba, tā drīz vien aizskanēja pāri dzimtajam novadam, to dziedāja Vidzemes pakalnos, pie Latgales ezeriem, Zemgales līdzenumos, — latvietis sasaucās ar latvieti visā mūsu zemē. Tagad tautas vienības doma guvusi jaunu, dziļu saturu, dziesma vieno brīvus ļaudis, kas paši veido savu dzīvi. Mūsu mazās dzimtenes robežas aizsniedzas līdz tālām jūrām un sniegainām

kalnu virsotnēm, un brīva, laimīga dziesma mūs vieno ar visām brālīgajām padomju tautām. Dziesmā mums pašiem no jauna atveras Latvijas dvēsele, dziesmā to saklausīs mūsu brāļi tālajos austrumos un rietumos, bargajos ziemeļos un saulainajos dienvidos. Svētkos visi sajutīs: dziesmai šodien liela diena.

Svētkos atskanēs dziesmas, kas skaidri un spilgti izteiks un slavinās jauno laiku un iekārtu, kurā dzīvojam. Tās dziedādami un klausīdamies, mēs domāsim, ka Latvijas gadsimteņu vēstures grāmatā uz visiem mūžiem aizšķirtas verdzības un posta lapas, kas pilnas tumsas un asiņu, un ka esam uzsākuši jaunu, gaišu dzīvi. Tādu dziesmu mums agrāk nebija, tās radušās kopā ar mūsu brīvības rīta blāzmu, kopā ar darbaļaužu uzvaru.

Kad svešās malās nosaucam Rīgu, ikviens zina, ka tā ir Latvijas galvaspilsēta. Latviešu rokām celtā Rīga, kur ilgi valdīja, — dažādiem mestriem, biskapiem, ķēniņiem un ķeizariem mainoties, — vācu kungi, pēc gariem un grūtiem mūžiem kļuvusi brīva. Padomju karavīri atbrīvoja mūsu mīlo, sirmo pilsētu un satrieca uz visiem laikiem mūsu tautas senso ienaidnieku, vācu iebrucēju varu. Darbaļaudis, kuru senči cēluši pilsētu, tagad ir Rīgas saimnieki un nākotnes kalēji, brīvības nesēji un brīvības sargātājs

sarkanais karogs plandās senajos torņos, Rīgu kā brālīgās republikas galvaspilsētu sveicina visa plašā padomju saime. Rīgā jau šai piecgadē paveicami diženi darbi, kas pacels to jaunā spožumā. Rīga ir visas mūsu kulturas centrs, te pukst mūsu dzimtenes sirds, te no malu malām sapulcējušies dziedātāji, kas dziesmās daudzina brīvības saules apmirdzēto pilsētu. Jāzeps Mediņš sacerējis dziesmu Rīgai, kuras muzikas kulturas uzplaukumā ievērojamam komponistam lielī nopelni. Vārdus dziesmai devis Valdis Lukss, kas kopā ar latviešu gvardes strēlniekiem izstaigājis kara gaitas no Maskavas pievārtes līdz Latvijai. Viņš labi zina, cik dārga un mīļa latvietim Rīga. Lielā vērienā un spēkā dziesmu tvēris Jāzeps Mediņš, kura neseno nāvi visa latvju tauta sajuta kā smagu zaudējumu. Sirmais komponists ar jauneklā dedzību iesaistījās padomju darbā atbrīvotajā dzimtenē, ar savu lielo talantu kalpodams tautai. Viņš neturējās sāņus, bet ar vislielāko atsaucību iekļāvās padomju dzīvē, priecājās par jauniem sasniegumiem, iedziļinājās padomju literatūrā, radīja jaunas lielas vērtības. Lai viņa degsme un rosme iedvesmo visus svētku dalībniekus!

Kaujās pret vācu iebrucējiem norūdījās un izauga Jāņa Ozoliņa simpatiskais talants. Kopā ar latviešu gvardu strēlniekiem viņš kā komponists un kora diriģents cīnījies pret mūsu tautas mūžsenajiem ienaidniekiem. Nemitīgā rosmē

viņš turpina darbu brīvajā Latvijā, un tauta izraudzījusi viņu par savu deputatu un piešķirusi goda titulu. Vienkārši un sirsnīgi, dzidrā skanīgumā skan viņa dziesma «Sveiciens Padomju Latvijai».

Dziedātāji un klausītāji šīs vasaras svētkos allaž un allaž domās par vīru, kas latviešiem devis brīvību, pavēris vislielākās iespējamības izkopt savu nacionālo kulturu, palīdzējis iesaistīties visas cilvēces avangarda darbos, un kas domā ar mūlestību par mums arī šodien, mūsu dziesmas lielajā dienā. Vācu fašisma pūķi, kas apdraudēja mūsu tautas dzīvību, satrieca brālīgā, vienotā padomju saime lielā Staļina vadībā. Dziļā saviļņojumā un sajūsmā raisīšies dziesmas par godu padomju tautu atbrīvotājam un vadonim. Ikviens dziedātājs lai ietver šais dziesmās visu savu sirdi un prasmī, jo ar viņu lūpām, ar viņu izskandinātām dziesmām Padomju Latvijas tauta pateiksies mīļajam Staļinam par savu brīvību un laimi. Šīs latviešu jūtas labi izsaka Anatola Liepiņa dziesma ar Meinharda Rudziša vārdiem — «Latvieši gaviļē Staļinam». Jaunais apdāvinātais komponists jau paveicis ievērojamus darbus, kuru vidū ir pirmā Padomju Latvijas baleta «Laimas» muzika. Svētku dziesma sacerēta lielā vērienā un spožā, līksmā skanīgumā. Ikvienu aizkustina, ka tur Staļins slavināts ar latvisko senso piedziedājumu — «Līgo! Staļinam līgo!» Padomju

tautu dzejnieki un komponisti vārdos un skaņrakstos izsaka savas domas un jūtas ikviens saviem līdzekļiem, ar savas tautas nacionalajām īpatnībām. Un kas gan skan latviskāk par Līgo!

Tautu draudzība ir viens no mūsu plašās valsts visstiprākajiem pamatiem un neizslikstošajiem spēka avotiem. Staļinisko draudzības likumu godinādami, Latvijas kori dziedās vairākas krievu skaņražu dziesmas. Kopīgas likteņa gaitas latviešus saista ar vistuvākajiem kaimiņiem, lietuvjiem un igauņiem. Vienas bēdas esam pārdzīvojuši, vienas cīņas izcīnījuši, vienotā saimē brīvajās mājās veidojam savu jauno dzīvi. Latvijā mēs dziedāsim viņu dziesmas.

Varens plašums aizrauj krievu tautas dziesmā «Lejup pa māmuļu Volgu», kas sen jau aizskanējusi tālu pasaulē, paužot lielās krievu tautas spēku un dvēseles cildenumu, dabas un ļaužu lielo vērienu.

Mūsu lielās valsts vienībai un slavai veltīta Aleksandrova dziesma, kas saucas «Lai padomju valstij ir slava!». Mūsu acīm ir kā noslīd garām visa plašā padomju zeme ar pilsētām un ļaudīm, kas izcīnījuši visdziženākās uzvaras kaujas laukos un raženā darbā.

Lielajam Staļinam skan padomju skaņraža Vano Muradeli dziesma «Mūs veda Staļina griba», kuras teksts pieder ievē-

rojamā krievu dzejnieka Alekseja Surkova spalvai. Cēlā un patiesīgā doma, ka Staļins bijis kaujā kopā ar katru cīnītāju, dziesmā izskan ar lielu spēku.

Igaunijā un Lietuvā darbaļaudis priecājas par kaimiņu sasniegumiem, vienmēr tos piemin savos svētkos. Ar Šimkusa «Zaļo peoniju» un Arro «Bārkstīm», lietuvju un igauņu tautas dziesmām, mēs sveicināsim savus brāļus un draugus. Lai nekad vairs neaizaug mūsu draudzības tekas!

Blakus plašajiem jauktajiem koriem svētkos skandinās dziesmas arī vīru, sieviešu un bērnu kori.

Vīru koriem Latvijā stipras tradīcijas, kas nav pametamas novārtā, bet neatlaidīgi jāveido tālāk. Vīru dziesmā lieliski izpaužas tautas varonības, spēka un patriotisma elementi. To jūtam Emīla Dārziņa dziesmā «Lai vētra krāc», Jāzepa Vītola «Atmaksas dienā», to pauž Jēkaba Mediņa «Tēvu zemei» un «Zied zeme». Dārziņa vīru kora dziesmas jau sen ieskanējušas tautā, viņu skaidrais skaņuraksts visiem saprotams, viņu spēks un dzejiskums aizrauj ikvienu atsaucīgu sirdi. Vītola «Atmaksas diena» liek atcerēties mūsu tautas gadsimtu cīņas ar mūžsenajiem ienaidniekiem, vācu iebrucējiem. Plūdoņa dzeja un Vītola muzika visiem atgādina, ka šīs gadsimtu cīņas nu beigušās uz visiem laikiem, ka vāciem mūsu zemē reiz situsi bargā liktens

stunda, jo padomju karavīrs ar uzvaru pabeidzis Viestura kaujas. Padomju patriotisms rod izpausmi Jēkaba Mediņa dziesmās. «Zied zeme» ar Valda Luksa tekstu jauki izsaka prieku par mūsu zemes atdzimšanu, ikvienu aicinot jauncelsmes darbā. Leonida Vignera «Kalējiņi, bālēliņi» (Rūdolfa Blaumaņa teksts) dainu garā ritina draisku un līksmes pilnu dziesmu.

Jāņa Zāliša dziesmai sieviešu korim vārdi nāk no Raiņa slavenās lugas «Uguns un nakts». Kārsējas, vērpējas un audējas raitā darbā darina pūru, lai krāšņi izrotātu bāliņu. Te viss risinās mundrā kustībā, nemitīgā rosmē. Raiņa dzeju Jānis Zālītis ietvēris krāsainā, kuplā, atjautīgā muzikā, kas labi raksturo kārstuves, ratiņa un spoles ritmus. Dziesma būs jauka piemiņas velte izcilajam skaņradim, kas šķīrās no dzīves drūmajā vācu iebrucēju jūga laikā.

Sieviešu koris svētkos skandinās arī Jēkaba Mediņa dziesmu «Ziedi, mana linu druva» ar Jāņa Grota tekstu. Dzejnieks ar saviem vienkāršajiem, dzidrajiem vārdiem piegājis tuvu dainām, dabas un darba uzplaukumam likdams izskanēt brīvības cildinājumā. Dainu skaidrība un dzids melodiskums raksturo Jēkaba Mediņa dziesmu. Protams, arī tikai sievietes dziedās šķelmīgo draisko dainu «Man māmiņa piesacīja», ko jauki sabalsojis Emīls Melngailis. Dainas šķelmīgumam nopietna etiska izskaņa — zeltenes sirds ar

zelta gredzentiņu var piederēt tikai vienam izredzētam bāliņam.

Dzidsrs skanīgums savienojas ar gaišu un dziļu jūsmu Jāņa Ozoliņai dziesmā sieviešu korim «Padomju Latvijai» (Aleksandra Čaka teksts).

Komunistiskā partija savos lēmumos par muziku gudri un skaidri izsaka tās uzdevumus. Muzikai jābūt tautai saprotamai, melodiskai, patiesīgai, lai tā saviņpotu visplašākās masas. Kad klausāties mūsu šīs vasaras Dziesmu svētku programmu, dzirdam, ka izraudzītās dziesmas atbilst šim prasībām, tās ir tautai tuvas.

Vijas un mainās vecas un jaunas dziesmas, jo dzīves plūsma nemitīgi rit tālāk. Šai darba plūsmā liels palīcis visiem mums ir dziesma. Vecais grieķis Plutarchs apgalvo, ka dziesmas un muzika grieķiem esot palīdzējušas uzveikt jaunas sērgas un niknus ienaidniekus. Gadu tūkstošos jau pārbaudīts dziesmas pasakainais spēks, bet nekad un nekur vēl tai nav doti tik lieli uzdevumi kā mūsu laikos, Padomju Savienībā. Dziesma palīdz mums veikt piecdadi četros gados, mudīna sacensties ar brālīgajām republikām, dziesma izteic mūsu dzīves uzplaukumu.

Šīs rindas nākušas no rakstnieka spalvas. Dziesmu muzikālo nozīmi izvērtēs citas spalvas, še domāts galvenā kārtā par viņu sabiedrisko saturu un vērtību, par veco dziesmu

gaitām un pārvērtībām cauri gadu desmitiem un simtiem, kas cieši savijušās ar visas latviešu tautas likteņiem. Kad kājās piecēlušies šai laukumā klausīsimies svinīgajās himnu skaņās, kas pauž mūsu tautas un valsts vienotību un varēnību, dziļā aizkustinājumā mēs domāsim par visiem tiem, kas ziedojuši savas dzīvības, lai zeltu mūsu dzīve. Mēs sveicināsim diženo krievu tautu, kas pašķirusi visai padomju saimei ceļu nacionalās kulturas uzplaukumam un kas uz saviem pleciem pacēlusi un nesusi vissmagākās nastas, lai cilvēks kļūtu brīvs un laimīgs. Mēs sveicināsim komunistisko partiju, kas atrisina vissarežģītākos jautājumus un iedvesmo ļaudis visdižēnākajiem mērķiem. Mēs godināsim lielo Staļinu, kas visu savu mūžu, savas zināšanas, savu gaišo ģeniju ziedo darbaļaužu labklājībai, cīņai par komunismu.

J. SUDRABKALNS,
Tautas dzejnieks, Staļina
premiņas laureats

ogad notiek Padomju Latvijas Dziesmu svētki. Tie ir Dziesmu svētku 75 gadu jubilejas svētki. 75 gadi pagājuši kopš tā laika, kad pirmo reizi no visām Latvijas malām dziedātāji pulcējās Rīgā, kad tautas lakstīgalas balss sāka atskanēt arī no Rīgas torņa galiņa.

Bet vairākkārt rīkotajos vispārējos Dziesmu svētkos, tauta tikai tagad pirmo reizi uz tiem gatavojās kā uz saviem svētkiem šā vārda visplašākā un vispatiesākā nozīmē, jo tagad mūsu dziesma varēs tiešām brīvi skanēt brīvajā padomju Rīgā, brīvajā Padomju Latvijā. Kā izveidojusies šī krāšņā tautas tradīcija, kā tā uzglabājusies līdz mūsu dienām, un kāpēc, ar tādu sajūsmu, ar tādu aizrautību mēs visi, — gan lieli, gan mazi, gan veci, gan jauni, — lokām savas balsis koros, lai jo diženāk skanētu padomju dziesma mūsu republikas ārēs un līgotu pāri tās robežām? Kā nekas nerodas uzreiz, tā arī Dziesmu svētki neradās tikai 1873. gadā, kad notika pirmie Vispārējie dziesmu svētki. Jau labu laiku pirms tam Dziesmu svētkus rīkoja dažādos novados. Tādi svētki bija Dikļos (1864. gada), Bauņos (1865.), Rūjienā (1866.), Cēsvainē (1869.), Dobelē (1870.). Ar ko tas izšķaidrojams, ka tanī laikā tauta meklēja

visādas iespējas biedroties, ka tā pulcējās koros un dziedāja savas dziesmas, kā arī dziesma bija kļuvusi pār ciņas ieroci pret vācu baroniem un viņu varu Baltijā?

Tas bija laiks, kad latvieši izveidojās par naciju, kad tie pacēla savu galvu patstāvīgai dzīvei, ko nebija spējuši ilgus gadu simteņus. Senās latviešu ciltis nevarēja ilgi pretoties ar vācu bruņinieku zobenu nestajai krusta zīmei, tās pazaudēja pat cilšu raksturu un pārvērtās par verdzinātu, kalpinātu masu.

Tomēr šī masa izrādījās pietiekoši dzīves spējīga. To vācu bruņiniekiem un baroniem neizdevās pazudināt kā senprūšus. Latvieši saglabāja un izveidoja tos elementus, kas, kapitalismam attīstoties Baltijā, deva tiem iespēju kļūt par naciju.

Kas tad ir nacija? — «Nacija, — saka biedrs Staļins, — ir vēsturiski izveidojusies stabila cilvēku kopība, kas radusies uz kopīgas valodas, teritorijas, ekonomiskās dzīves un kultūras kopībā izpaustas psihiskās struktūras bāzes» (J. V. Staļins. Rakstu 2. sēj., 278. lpp.). Tas ir pilnīgs nācijas definējums, un ja kāda no tajā minētām pazīmēm trūkst, tad nevaram runāt par naciju. Un, lūk, ap pagājušā gadsimta vidu latviešiem jau bija visas nācijas pazīmes, tie kļuva par naciju.

Savā vairākumā latviešu ciltis jau sen bija novietojusās vienā teritorijā, kurā iegāja Vidzeme, Kurzeme, Zemgale un Latgale. Ar kapitalisma attīstību latviešiem radās sava vairāk vai mazāk patstāvīga ekonomiska dzīve. Pelēkā apspiestā dzimtsbūšanas laiku zemniecība, iegūstot vairāk saimnieciskas patstāvības, sāka diferencēties. Radās muižas rentnieki, sākās māju iepirkšana. Daudzi devās uz pilsētām un tur mēģināja «uzsisties' uz augšu». Radās turīgie, kuru intereses sadūrās ar vācu baronu interesēm, un kuri bija ieinteresēti arī nabadzīgo slāņu atsvabināšanā no dzimtsbūšanas, lai tie varētu brīvi pārdot savu darba spēku.

Tādas ekonomiskas un sociālas rosmes neizbēgami noveda arī pie politiskas un ideoloģiskas rosmes. Radās vīri, kas izteica jaunus centienus, kas cīnījās pret vācu muižniecību, kas vai nu ar krievu progresīvo slāņu vai slavofiļu palīdzību gribēja iegūt zināmu iespēju latviešu nacionālās darbības izpaušmei. Šis laiks vēsturē iegājis kā tautiskās atmodas laiks. Tā ievērojamākie darbinieki bija Krišjānis Valdemārs, Kronvaldu Atis, Kaspars Biezbārdis, Krišjānis Barons, Auseklis un daudzi citi.

Rodoties ekonomiskās dzīves kopībai, arī atsevišķo cilšu atstātās valodas izloksnes arvien vairāk vienādojas, arvien vairāk saplūst par vienu valodu, kura saimnieciskās dzīves

attīstības un tautiskās atmodas darbinieku zinātniskas, politiskas un literaras darbības rezultātā strauji veidojas un iegūst literaras valodas raksturu.

Tautas gara mantu godā celšana, latviešu rakstniecības rašanās veido kopīgu kulturu uz radušās tautas psihiskās struktura bāzes. Tādi darbi kā Kr. Barona krātās dainas, Anša Lercha-Puškaiša kopotās tautas teikas un pasakas, Ausekļa patriotiskie dzejoļi, Andreja Pumpura Lāčplēsis, brāļu Kaudzišu Mērnīeku laiki ir redzami un spēcīgi latviešu kulturas pirmie soļi.

Tādi paši spēcīgi pirmie soļi mūsu kulturas veidošanā bija Dziesmu svētki. Garīgā rosība prasīja zināmas biedrošanās formas. Un, lūk, kori bija kulturas veidošanas līdzeklis un tautas pulcēšanās un biedrošanās forma. Pirmie Vispārējie dziesmu svētki bija jau vesela nacionāla demonstrācija. Tātad, Dziesmu svētki bija svarīgs tautas kulturas augšanas līdzeklis latviešu kā nācijas veidošanās procesā. Te arī meklējama pirmo Dziesmu svētku lielā vēsturiski progresīvā nozīme.

Pašā sākumā vācu kungi un vācu mācītāji mēģināja mazināt Dziesmu svētku nozīmi. Viņi jūta to pārveidojošo spēku, kas gāja kopā ar Dziesmu svētkiem, kas šos Dziesmu svētkus radīja un kas draudēja vācu muižnieku kundzībai.

Viņi šos svētkus gribēja pārvērst no vispārējiem par lokāliem svētkiem, kas neievilņotu visu tautu. Viņiem vairāk vai mazāk pievienojās viens otrs «tautas pilars» no Rīgas latviešu, biedrības aprindām. Bet kā nekad, tā arī toreiz vēstures rats nebija apturams: Dziesmu svētki notika, un ar to veidojās tālāk latviešu tautas kulturas dzīve.

Cik liela nozīme tautas dzīvē un tautas kulturas veidošanā bija šiem svētkiem, varam spriest kaut vai no Ausekļa vārdiem par pirmajiem Dziesmu svētkiem: «Visi, kam krūtīs bija modies tautas gars, rīkojās un gatavojās uz svētkiem. Dziesmas tika dziedātas, karogi šūdināti līdz pat Līgo svētku svētam vakaram. Lepnās Rīgas vārti atvērās, viņas palodas pacēlās, un nievātā tauta caur tiem iegāja. Rīga nodimdēja, Māras baznīca notrīcēja, un Ķeizara dārzs pārvērtās dziesmu ezerā.»

Tā pirmos Dziesmu svētkus vērtēja arī jaunā strāva, vērtēja mūsu pirmie marksistiskie kritiķi. Piemēram, Jansons-Brauns raksta: «Šie svētki bija kā kāda kara pulka skatīšana... Šais svētkos nu pirmoreiz agrākie vācu apakšnieki un zemnieku kārtas ļaudis no dažādiem Vidzemes un Kurzemes apriņķiem liksmi un droši sajuta un saprata, ka viņi vesela, dzīva un spēcīga tauta; visas maziskās bailes un šaubas par pašu vājiem spēkiem, par savu vecīgumu un

nevarību, viss tas tagad izzuda un izklīda šai milzu drūzmā zem varenām dziesmu skaņām, zem Kronvaldu Ata straujām burvīgām runām. Gan netika vēl nekāds naidis apspiedējiem-sveštautiešiem pieteikts, viss noritēja pārāk miermīlīgi un godbijīgi, bet ir tad svētku gājiens jau izskatījās pēc pilnīgas demonstrācijas.» Šajos vārdos redzam to lielo nozīmi, kādu vienmēr darbaļaužu pārs'āvji redzējuši pirmajos Vispārējos dziesmu svētkos. Bet šī nozīme vairs nav tāda vēlākiem Dziesmu svētkiem.

Tāpat kā citu naciju izveidošanās, arī latviešu kā nācijas izveidošanās saistīta ar kapitalisma attīstību. Ja sākumā progresīvie buržuazijas priekšstāvji centās runāt visas tautas vārdā, tad drīz vien progresīvos nomainīja mērenie un pat reakcionāri, un izrādījās, ka buržuazija nebūt nepārstāv visas tautas intereses. Blakus buržuazijai izauga jauna šķira — rūpniecības proletariats. Tas drīz vien sāka apzināties sevi un savu stāvokli, turpretim buržuazija kļuva arvien reakcionārāka. Tāpēc jau jaunās strāvas organam «Dienas Lapai» 90-tajos gados par Dziesmu svētkiem nācās rakstīt: «Mūsu mācītiem tautas dēliem, kas dzīvo izkaisīti pa visu plašo Krieviju, vajaga šad tad sapulcēties, vajaga kopā papietriecēties. Un kas gan šim nolūkam noderīgāks nekā šādi svētki, kur sabrauc kopā visa inteliģence un visas pārtiku-

šās dzimtas? Šāda sapulcēšanās atnes labumu arī visai tautai. Un tāpēc es ar prieku apsveikšu Dziesmu svētkus un novēlēšu tiem labākās sekmes. Bet tautas svētki viņi nav.» («Dienas Lapa» Nr. 42, 1894. g.). Par ko tad stāsta šis citāts? Tas stāsta par to stipro šķiru noslāņojumu un to šķiru ciņu, kas jau bija sākusies Latvijā. Tas stāsta, ka ciņa notika vairs ne tikai ar vācu muižniecību, bet arī ar jauno latviešu buržuaziju, ka tautas masas tagad sāka arvien vairāk pārstāvēt rūpniecības proletariats, kuram pievienojās un kuram sekoja lauku kalpi un bezzemnieki.

Šādu raksturu Dziesmu svētki paturēja līdz pat pasaules karam, vienīgi krasāk izpaužot šķiru pretišķības. Latviešu buržuazija savus «idealus», savas maka intereses cenšas piepildīt cara paspārnē. Viņa tālāk pauda un slavēja tos lozungus, kādus vēlāk bija izteicis arī Auseklis, un proti: «plūst dziesmu straume par slavu dabai, tautai, tēvijai, brīvībai, valdībai un ķeizaram.» (Ausekļa raksti VI d., 51. lpp.). Šo ideālu ar tīri budzisku atklātību īsi pirms pasaules kara izteica toreizējais «prezidents» J. Bisenieks: «Latvieši mīl plēsties, un tad lai nu tie labāk plēšas ap lopiem nekā ap politiku» («Jaunā Dienas Lapa» Nr. 125, 1914. g.). Lūk, kādā garā latviešu buržuazija veidoja savu kulturu, un tādā pašā garā tā centās pārveidot arī Dziesmu svētkus.

Bet darbaļaudis, tautas masas, gāja savu ceļu — revolucionarās cīņas ceļu. Tās nenoliedza ne Dziesmu svētkus, ne dziesmas, bet tās ņēma tikai to, kas noder cīņai, jo tikai tagad ar darbaļaužu cīņu bija sākusies īsta vēsturiska dzīve arī mūsu tautai. Par to Jansons-Brauns 1914. gadā rakstīja: «Kam tev nevaid sirmu stāstu, kas skait' gadu simteņus» — tā bij nopūties kāds veclaiku latviešu dziesminieks par saviem tautas brāļiem, kuru vēsture nebija nekas cits, kā septiņu gadsimteņu akla, tumša verdzība. Bet šo «sirmo stāstu» trūkumu pārpilnam atsver pēdējais gadu desmits, kad Latvijas proletariats ņēma pats savu likteni rokā, pats lauza savu ceļu un sprauda sava ceļa mērķi». Tad dziesma skanēja visskaļāk Jonatana un Ausekļa biedrībās, un tā jau bija dziesma, kurā skanēja motīvi par to, kā «draugs draugam teic, klau, brālīt beidz priekš kungiem sviedrus liet.» Bet arī daudzas no tām dziesmām, kuras dziedāja Dziesmu svētkos kā tautas dziesmas un mūsu labāko komponistu dziesmas, nākušas no sirds, gāja tautai pie sirds, modināja to un sauca cīņā.

Pēc Oktobra revolūcijas, 1919. gadā arī latviešu darbaļaudis nodibināja Padomju Latviju. Tomēr buržuazijai ar ārzemju interventu palīdzību izdevās toreiz asinīs noslicināt darbaļaužu Latviju un nodibināt buržuazijas varu. Un šī

latviešu buržuazija sāka dziedāt savu saimnieku — ārvalstu imperialistu dziesmu. Modē nāca visādi šlāgeri. Pat prof. Vītols uztraucās par «nigger» un citu ekzotisko deju bagātīgo importu no Anglijas un Amerikas un jautāja: «Vai patiesi dziesmai būtu gluži jākapitulē šiem beidzamo laiku ienācējiem? Un līdz ar to mūsu agrākam lepnumam — mūsu Dziesmu svētkiem?» (Muzika Nr. 1, 1925. g.). Tādā pagrimuma stāvoklī atradās Dziesmu svētki buržuaziskajā Latvijā.

Ulmanis savas fašistiskās diktaturas laikā mēģināja no Dziesmu svētkiem izsist sev kapitalu un pārvērst tos par savu aizsargu un aizsardžu svētkiem. Bet bez tautas viņš nevarēja iztikt un ar demagoģiskām frazēm mēģināja to sev pievilkt. Tomēr īstā tauta — strādnieki un darba zemnieki — palika uzticīga savai revolucionarai dziesmai. Un buržuazija, lauku budži savas «neatkarīgās» valsts pastāvēšanas laikā nespēja sarīkot vairāk kā tikai 4 dziesmu svētkus. Šis skaitlis vien jau pietiekoši spilgti stāsta, ka krāšņā tautas Dziesmu svētku tradīcija buržuaziskās Latvijas laikā bija kļuvusi par diezgan nīkuļojošu tradīciju.

Tagad Padomju Latvijā pēc Lielā Tēvijas kara rīkojam Vispārējos dziesmu svētkus. Un ja nu paraugāties, kā norisinās gatavošanās šiem svētkiem, tad nav šaubu, ka tie pirmo reizi kļuvuši par īstiem tautas svētkiem.

Mēs zinām, ka vēl ir čukstētāji, kas pa kaktiem laiž baumas par angļiem un amerikāņiem, kas cenšas ar to traucēt mūsu darbu. Mums ir arī vēl daudz kara atstāto seku, kas rada visādas dzīves un darba grūtības. Un tomēr gatavošanās Dziesmu svētkiem pieņēma vēl nepiedzīvotus apmērus. Koru dalībnieku kopskaits pārsniedz 80.000 cilvēku! Kā cara, tā Ulmaņa laikos pat sapņos nerādījās tāds daudzums. Uz Dziesmu svētkiem izteikuši vēlēšanos organizēti braukt pāri par 300.000 cilvēku! Tanī pašā laikā savu prasmī vēlas Rīgā demonstrēt ap 30.000 fizikulturiešu, grib salidot pionieri no visas republikas!

Minot šos skaitļus, lieku reizi pārliccināties, ka tauta vairs nekā negrib dzirdēt par veciem aizgājušiem laikiem, ka tauta saaugusi nesaraujamām saitēm ar savu padomju varu. Tauta tagad pilnām bauda savu brīvību, tai vairs nesēd uz kakla buržujs, budzis un ārzemju imperialists. Tā no brīvas krūts dzied brīvu dziesmu, kas vairo tautas spēkus un sauc to uz jaunām uzvarām. Tā iet tos tautiskos ceļus muzikā, kādus nospraudusi boļševiku partijas Centralā Komiteja ar savu lēmumu par Muradeli operu «Lielā draudzība».

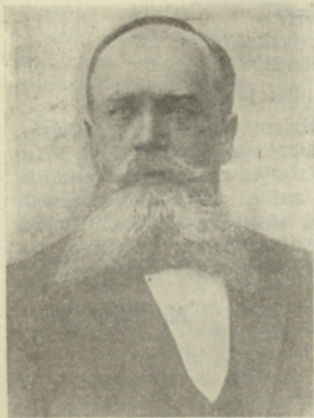
Tauta izraisījusi savus spēkus un ar lepnumu par tiem dzied:

Kas var dziesmas izdziedāt,
Kas valodas izrunāt?
Kas var zvaigznes izskaitīt,
Jūras zvirgzdus izlasīt?

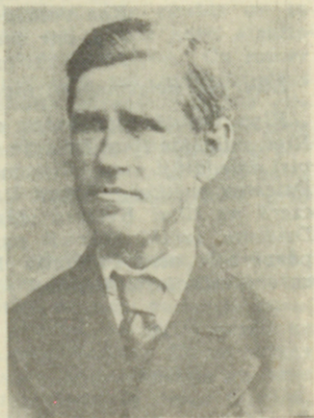
Lūk, cik neizsmejami tagad kļuvuši tautas spēki.

Rīga izrādās par mazu mūsu dziesmai un dziedātājiem. Rīgā pulcējās tikai labākie no labākajiem dziedātājiem. Bet visi dziedātāji visu jūlija mēnesi dziedās apriņķu un novadu Dziesmu svētkos. Tagad Dziesmu svētki pārvērtuši dziesmu ezerā ne tikai Keizara dārzu, kā Ausekļa laikos. Tagad Dziesmu svētki kļuvuši par patiesiem tautas svētkiem un pārvērtuši visu Padomju Latviju, visu jūlija mēnesi par vareni viļņojošu dziesmu jūru.

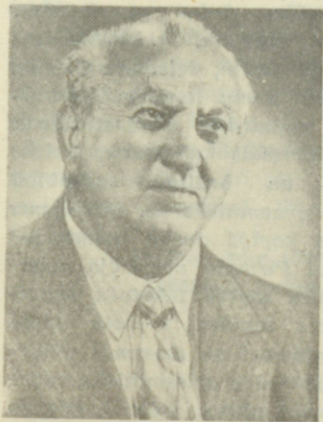
K. OZOLIŅŠ

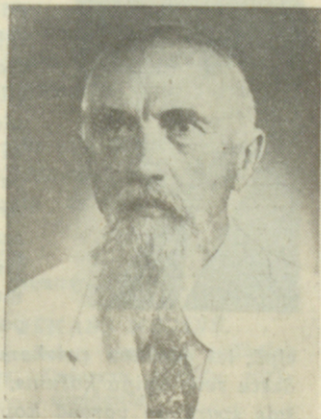
INDRIĶIS ZĪLE,
Pirmo vispārējo dziesmu svētku virs-
diriģents. Bijis arī otro un trešo
dziesmu svētku virsdiriģents

JĀNIS BĒTIŅŠ,
Pirmo vispārējo dziesmu svētku virs-
diriģents. Bijis arī otro dziesmu svētku
virsdiriģents un trešo, ceturto un piekto
svētku goda virsdiriģents

E. MELNGAILIS,
LPSR Tautas mākslinieks,
Padomju Latvijas 1948. g.
dziesmu svētku goda virsdiriģents

ALFR. KALNIŅŠ,
LPSR Tautas mākslinieks,
Padomju Latvijas 1948. g.
dziesmu svētku goda virsdiriģents

Pāri plašām ārēm un druvām,
zaļajiem mežiem, sidrabainiem
ezeriem un upēm, šalcošām birzīm,
pilsētu un ciemu namiem, darbnī-
cām un rūpnīcām, kur strādīgās
un čaklās rokas kaļ jaunas dzīves
pamatus un brālīgā sadarbībā
strādnieks, zemnieks un inteliģents
saslēdzas kopīgā darba rosmē, —
tur šogad Pirmajo vispārējo dzies-
mu svētku atcerē tūkstošu skanī-
gas balsis saplūst vienotā plašā

elpā, lai gaviļētu priekam un sajūsmai un dziesmās atmir-
dzētu seno daiņu košums, seno un jauno dziesminieku rado-
šais spars un varenā kopkorī brīvi plūstu mūsu balsis, jo
«Dziesmai šodien liela diena».

Dziesma mūs visus vispirms pulcina pa apriņķiem, kur
mērojam savus spēkus, kur ceļamies visi kājās, lai dziesmā
apliecinātu to lielo vienotību, kas saslēdz mūs gribā strā-

dāt savam laikmetam un darba sparā būt vienam par otru labākam.

Dziesma šodien vieno lielos un mazos dziedātājus un līdzās ar sirmām māmuļām un tēviem savas balstiņas paceļ bērnu koru kopas, jaunekļi, jaunavas un dzīvības spara pilni pieaugušie kori.

Tautu brālības idejas apdvesti mēs visi vienojamies lielā skanīgā kopkorī, lai no jauna Padomju Rīga dimd vēl nedzirdētā kopskaņā un neredzētā tūkstošu dziedātāju kuplumā.

«Visa zeme skanēt skan,
Dziesmai šodien liela diena»...

Prof. JĒKABS MEDIŅŠ,
LPSR Nopelniem bagātais mākslas
darbinieks, Dziesmu svētku virs-
diriģents

Iestājoties padomju tautu saimē, latviešu tautas kultūra situsi tik augstu vilni, ka 1948. gada Dziesmu svētki ir neapšaubāmi plašākie, kādi jebkad Latvijā ir notikuši.

Atšķirībā no agrākajiem Dziesmu svētkiem, šoreiz tautas dziesmotais gars pārlido nevien Rīgu, bet visu zemi un padara šos Dziesmu svētkus par visplašākajiem, par īstiem visas tautas svētkiem.

80 tūkstoš dziedātāju apriņķu Dziesmu svētkos! — tas runā vispārliciecināko valodu par to, cik krāšņa Padomju Latvijā atdzimusi dziesma. Saskanīgi kopā vīdamās, šis tūkstošas balsis teic un gavilē par lielajiem darba sasniegumiem mūsu brīvajā padomju dzimtenē, aiznes no šiem svētkiem nevien skaistu dziesmu izskaņas savās sirdīs, bet arī stipru ticību latviešu tautas un tās kulturas spožai nākotnei padomju tautu brālīgajā saimē.

L. VIGNERS,

LPSR Nopelniem bagātais mākslas darbinieks, Dziesmu svētku virsdiriģents

Latviešu tautai dziesma vienmēr bijusi mīla un tuva. Tā allaž pavadījusi tautu visās viņas gaitās. Kā tautas kopīgo bēdu un ciešanu paudēja, dziesma, kaut arī skumja savās intonacijās, skanēja arī drūmajos verdzības gadsimtos, tā palīdzot izturēt grūtības un izcīnīt brīvību.

Ar dziesmu un lodi mūsu tauta izgāja arī uz Lielā Tēvijas kara ceļa. Dziesma mūs pavada arī tagad, kad veicam piecgades uzdevumus.

Dziesmu svētki, kā zinām, pie mums notikuši arī pagātnē, bet tādu gatavošanos svētkiem, kā to redzam šodien, vēl neesam piedzīvojuši.

Kas ir tas lielais virzītājs spēks, kas korus tā spārnojis gatavošanās darbam? —

1948. gada dziesmu svētki notiek jaunā vēsturiskā laikmetā — laikmetā, kad latviešu tauta, skatīdama savas turpmākās dzīves saulainās perspektīvas, droši ceļ socialistisko sabiedrību. Tāpēc arī šie svētki pašos pamatos ar savu saturu atšķirsies no visiem līdz šim notikušajiem Dziesmu svētkiem. Šoreiz tie būs īsti visas tautas svētki, bet šādu nozīmi tie var iegūt tikai padomju iekārtā, kur tautai ir dotas visas iespējas izraisīt savus radošos spēkus. Tagad mums atklāti neizsīkstoši kulturas jaunrades avoti. Mūsu — padomju tautu kultūra ir visprogresīvākā pasaulē, tāpēc arī uzplaucis nepieredzēti plašs kulturas darba vēriens, tāpēc arī šodien vērojama vēl nepieredzēti liela sajūsma, ar kādu darbaļaudis gatavojas šiem svētkiem.

Ne mazums pūļu prasījusi svētku organizēšana, sagatavošana un repertuara iestudēšana, bet līdz ar to arī darbs ieguvis lielu paliekošu nozīmi. Mūsu kulturas attīstības vēsturē būs ierakstīta jauna lappuse, kas liecinās, ka latviešu tautas māksla, izgājusi cauri visiem vēstures pārbaudījumiem, tagad, padomju iekārtā, ieguvusi neaprobežotu

attīstības un plaukšanas iespēju. Mūsu kulturas attīstība vairs nav ierobežota šaurās savas zemes robežās. Staļiniskās tautu draudzības idejas, kas iemiesotas padomju tautu dzīvē, pavērušas mūsu mākslai plašus apvāršņus. Dzīvā, radošā vienībā ar krievu un citu brālīgo padomju tautu, kuru dziesmas arī skanēs šais svētkos, mūsu mākslai dota iespēja pacelties vēl nebijušā augstumā. Mūsu uzdevums kopā ar citām brālīgajām padomju tautām atdot visus savus spēkus pašreizējai dzīves atjaunošanas darbam. Liels ir padomju patriotisma vienotājs spēks un šo svētku uzdevums ir šo spēku vairot. Šie svētki, lai iedvesmo mūsu tautu jauniem panākumiem darbā arī visās citās mūsu dzīves nozarēs.

J. OZOLIŅŠ,

LPSR Nopelniem bagātais mākslas
darbinieks, Dziesmu svētku virs-
diriģents

Sākuši kopus tecēt 1873. gadā, latviešu tautas dziesmu pavedieni 75 gados satecējuši lielā kamolā. To nu Padomju Latvijas dziesmu svētkos gribam risināt tā, lai pāri sirmajai Rīgai, pāri visai zemei un arī ārpus tās. šalktu mūsu dziesmu slava. Un uz dziesmas spārnieniem tālu pasaulē jāaizlido arī mūsu gavilēm par to, ka esam brīva tauta brīvo padomju tautu dižajā saimē, kas nu pati pēc sava prāta

darina savu dzīvi Dzintarjūras krastos.

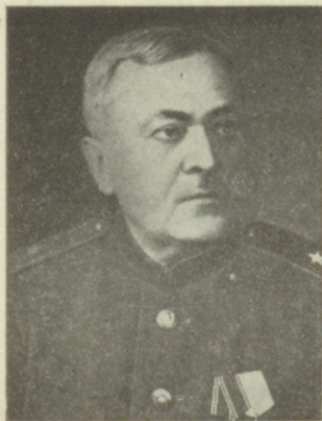
Kad sākās gatavošanās šiem Dziesmu svētkiem, bija jākonstatē, ka karš un vācu iebrukums nodarījis lielu postu arī mūsu koru dzīvei. Kori bija pa daļai pajukuši un daudz vietās hitleriešu sagrauti drupās un pelnos gulēja stalti tautas un skolu nami, kas tik labprāt deva paspārnus dziesmu mīļotā-

jiem. Taču aicinājums gatavoties Padomju Latvijas dziesmu svētkiem un godam atzīmēt pirmo Vispārējo Dziesmu svētku 75 gadus izraisīja tautā tādu jaunrades gribu, ka samērā īsā laika posmā sāka skanēt koristu balsis un dziesmu gars cēlās augstam lidojumam.

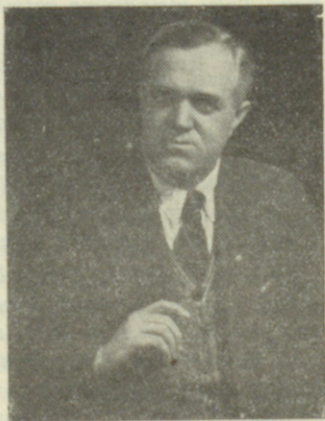
Viss jūlijs nu skanēs dziesmās. Kad apriņķu centros savu dziedāšanas māku būs rādījuši atsevišķi novadi, labākie no labākajiem pulcēsies Padomju Latvijas galvaspilsētā un tūkstoš balsis dimdinās sirmo Rīgu.

Kad būs izskanējusi pēdējā dziesma, vēlēsimies visi vienu: lai dižie svētki dotu spēcīgu impulsu atdzimt vecajiem koriem, kas šajos svētkos vēl klusēja, rasties aizvien jauniem tur, kur dziesma mūsu brīvo dzīvi un mūsu tautas darba sasniegumus vēl neslavina pietiekami skaļi un koši, un turēt mūsu dziesmu kulturu ikdienas un vienmēr uz tik augsta līmeņa, it kā jau rīt būtu jāpošas jauniem dziesmu svētkiem.

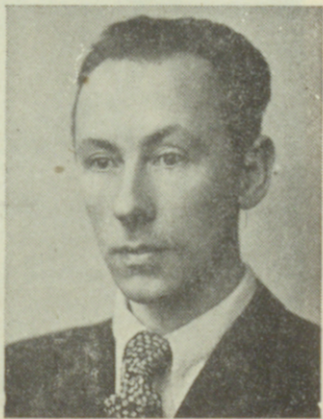
T. KALNIŅŠ,
Dziesmu svētku virsdiriģents

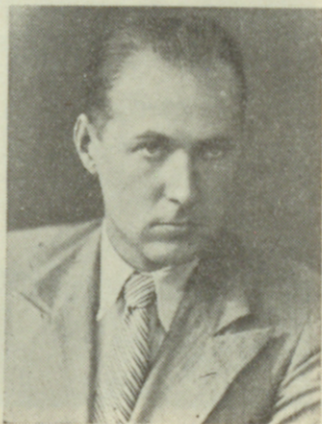
B. ALEKSANDROVS,
PSRS Tautas mākslinieks,
Staļina premijas laureats

A. V. ALEKSANDROVS,
KPFSR Nopelniem bagātais mākslinieks

E. ARRO

P. BARISONS

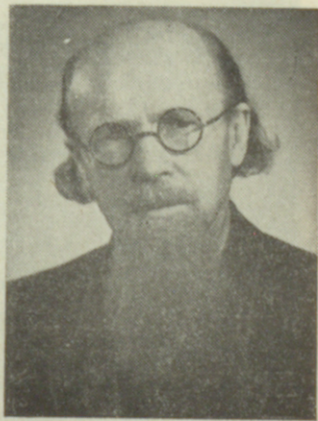
J. CIMZE

E. DĀRZIŅŠ

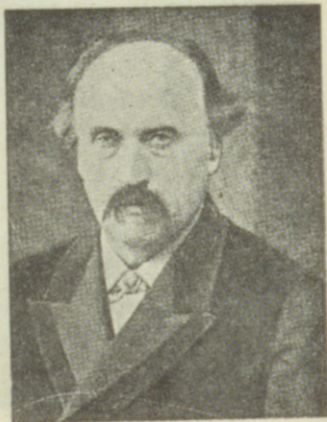

J. DUNAJEVSKIS,
KPFSR Nopelniem bagātais
mākslas darbinieks,
Staļina premijas laureats

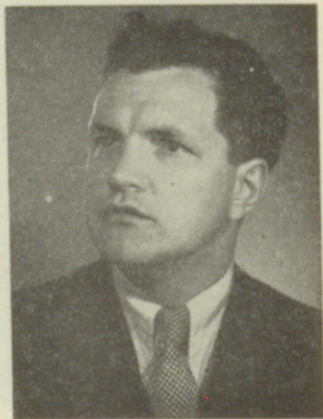

J. GRAUBIŅŠ

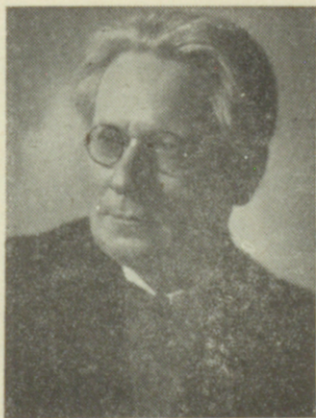
A. JURJĀNS

A. LIEPIŅŠ,
LPSR Nopelniem bagātais
mākslas darbinieks

P. LĪCĪTE

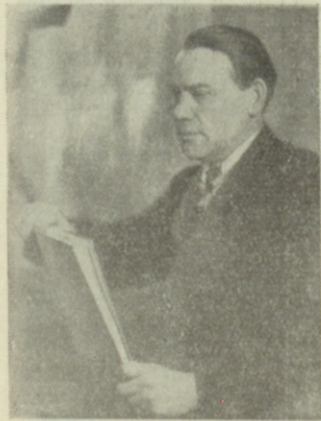

JĀZ. MEDIŅŠ,
LPSR Nopelniem bagātais
mākslas darbinieks

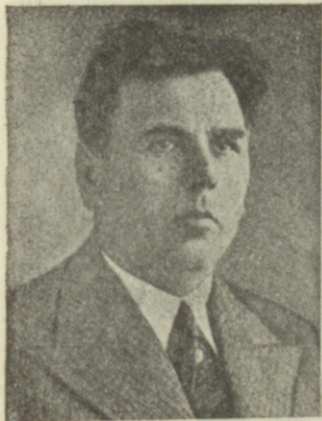

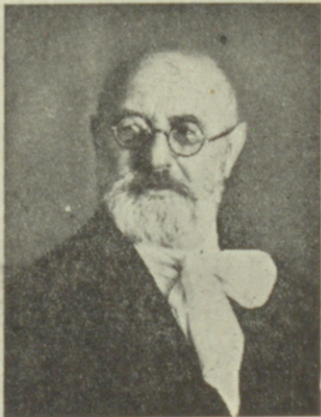
V. MURADELI,
Stalīna premijas laureats

A. NOVIKOVS,
Stalīna premijas laureats

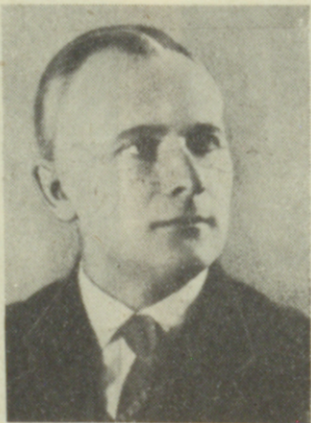

S. ŠIMKUSS

J. VĪTOLS

J. ZĀLĪTIS

Dikļu tautas nama koris Mazbriedes upes krasta uzkalniņā,
kur 1864. gadā notika pirmie dziesmu svētki

Vandzenes pagasta kolchozu kora ģalibnieku grupa Talsu apriņķa dziesmu svētkos

Idus pagasta koris

Tiņģeres rajona dziesmu dienas dalibnieces

Cēsu kultūras nama koris

Dziesmu svētki Liepājā

Mazsalacas koris

Gulbenes apriņķa dziesmu svētku kopkoris

Īves ciema koris

Sēpils pagasta koris

Bērnu koris dziesmu svētkos Siguldā

Valkas aprīņa dziesmu svētki Smiltēnē

SATURĀ:

Padomju Savienības himna

Latvijas PSR valsts himna

*J. OSTROVS. Padomju Latvijas 1948. gada Dziesmu
svētki*

J. SUDRABKALNS. Dziesmai šodien liela diena

K. OZOLIŅŠ. Ar uzviņu es dziedāju, ar uzviņu gaviļēju

J. MEDIŅŠ. Lielā skanīgā kopkorī

L. VIGNERS. Visas tautas svētki

J. OZOLIŅŠ. Mākslai pavērti plaši apvāršņi

T. KALNIŅŠ. Lai šalc mūsu dziesmu slava

Dati par Dziesmu svētkiem

Par izdevumu atbild K. OZOLIŅŠ

Parakstīts iespiešanai
1948. g. 29. jūnijā
JT 05977

Papira formats 61×86 cm
Lokšņu skaits 5,5. Metiens 35.000
Iespiesta Latvijas Poligrāftresta
1. tipografijā «Cīņa»
Nr. 5810

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0310011246

Цена 2 руб.

Руб. 0,20

Книжн. карт.

00098481XII
83

«Сінас» specializdevums